

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prezentate la 8 septembrie 2016¹

Cauza C-365/15

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
împotriva
Hauptzollamt Bielefeld**

[cerere de decizie preliminară formulată de Finanzgericht Düsseldorf (Tribunalul Fiscal din Düsseldorf, Germania)]

„Uniune vamală și tarif vamal comun — Rambursarea taxelor la import — Nulitatea Regulamentului privind stabilirea taxei antidumping — Validitatea articolului 241 din Codul vamal — Aplicabilitatea Codului vamal — Obligație de plată a dobânzilor”

Ulterior anulării unei decizii de impunere a taxelor antidumping pentru importul de articole de încălțăminte din China și din Vietnam, după ce Curtea a constatat nevaliditatea regulamentului

prin care erau instituite

1.², autoritatea vamală germană a rambursat suma plătită în mod nejustificat de către întreprinderea importatoare. Totuși, autoritatea menționată nu a fost de acord cu majorarea sumei de rambursat cu dobânzile solicitate de întreprinderea respectivă, calculate de la data plății principalului.

2. Litigiul dintre importator și autoritatea vamală germană se află pe rolul Finanzgericht Düsseldorf (Tribunalul Fiscal din Düsseldorf, Germania), care solicită Curții, cu titlu preliminar, interpretarea normelor de drept al Uniunii care reglementează această materie.

3. Concret, autoritatea vamală a refuzat să plătească dobânzile solicitate, invocând articolul 241 din Codul vamal comunitar³ coroborat cu norma națională care recunoaște rambursarea dobânzilor respective numai din data la care sunt solicitate pe cale judiciară. Potrivit autorităților germane, aplicarea coroborată a celor două dispoziții justifică refuzul lor de a da curs cererii importatorului.

4. Curtea a statuat în mod constant în jurisprudența sa cu titlu de principiu general că, în cazul în care administrația trebuie să ramburseze sumele încasate cu încălcarea dreptului Uniunii, acestea trebuie majorate cu dobânzile aferente de la data efectuării plății nejustificate. Totuși, articolul 241 din Codul vamal exclude (cu anumite nuanțe) plata dobânzilor atunci când autoritățile vamale trebuie să ramburseze taxele la import.

1 — Limba originală: spaniola.

2 — Regulamentul (CE) nr. 1472/2006 al Consiliului din 5 octombrie 2006 de instituire a unui drept antidumping definitiv și de percepere definitivă a dreptului provizoriu instituit asupra importurilor de anumite tipuri de încălțăminte cu fețe din piele originare din Republica Populară Chineză și din Vietnam (JO 2006, L 275, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 50, p. 3).

3 — Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (denumit în continuare „Codul vamal”) (JO 1992, L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58).

5. Contradicția dintre regula generală (în favoarea plății dobânzilor) și prevederea singulară (împotriva plății respective) a reprezentat punctul central al trimiterii preliminare, în cadrul căreia s-a invocat nevaliditatea articolului 241 din Codul vamal, ca urmare a posibilei sale incompatibilități cu un principiu general al dreptului Uniunii consacrat de jurisprudența Curții.

6. Litigiul are la bază o dezbatere care datează de mult timp în istoria dobânzilor legale, și anume acelea care nu au fost convenite de către părți, ci impuse *ex lege*. Vestigiile vechiului fragment din lucrarea lui Paul privind dobânzile, *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sep ipse accipit*⁴, redade în Pandecte, încă par să rezoneze în textele juridice care aplică această veche distincție, în funcție de aspectul dacă obligațiile sunt în sarcina sau în favoarea Fiscului.

I – Cadrul juridic *Dreptul Uniunii*

Codul vamal

7. În conformitate cu articolul 236 alineatul (1):

„Drepturile de import sau de export se rambursează în măsura în care se stabilește că, în momentul în care au fost plătite, valoarea acestor drepturi nu era datorată legal sau că valoarea lor a fost înscrisă în evidența contabilă contrar dispozițiilor articolului 220 alineatul (2).

[...]”

8. Conform articolului 241:

„Rambursarea de către autoritățile competente a valorii drepturilor de import sau export sau a dobânzii pe credit sau a dobânzii pentru întâzieri încasate la efectuarea plății acestor drepturi nu atrage după sine plata dobânzii de către autoritățile menționate. Cu toate acestea, dobânda se plătește:

- atunci când o decizie de a da curs unei cereri de rambursare nu este pusă în aplicare în termen de trei luni de la data adoptării deciziei;
- atunci când dispozițiile naționale stipulează astfel.

– [...]”

Regulamentul nr. 1472/2006

9. Conform articolului 1 alineatele (1) și (4):

„(1) Se instituie un drept antidumping definitiv asupra importurilor de încălțăminte cu fețe din piele naturală sau reconstituită, cu excepția încălțăminte sport, a încălțăminte de tehnologie specială, a papucilor de casă și a altor tipuri de încălțăminte de interior și a încălțăminte cu cochilie de protecție, originare din Republica Populară Chineză și din Vietnam și înregistrate sub următoarele coduri [din Nomenclatura combinată]: [...]

[...]

(4) Cu excepția dispozițiilor contrare, se aplică dispozițiile în vigoare în materie de drepturi vamale.”

4 — Fiscul nu plătește dobânzi în contractele sale, însă le încasează, în *Liber singularis de usuris*, Paul, D.22.1.17.5. Noțiunea „contracte”, în acest context, are semnificația de raporturi obligatorii, după cum reiese din restul fragmentului din Paul.

Dreptul german:

Abgabenordnung (Codul fiscal german, denumit în continuare „AO”)

10. Conform articolului 1 alineatele 1 și 3:

„(1) Prezenta lege se aplică tuturor impozitelor, inclusiv rambursării de impozite, reglementate de dreptul federal german sau de dreptul Uniunii Europene, care sunt administrate de autoritățile financiare federale sau ale landurilor. Legea se aplică numai sub rezerva aplicării dreptului Uniunii Europene [...]

(3) Sub rezerva aplicării dreptului Uniunii Europene, prevederile prezentei legi se aplică *mutatis mutandis* prestațiilor fiscale accesorii [...]

11. Articolul 3 alineatele 3 și 4 prevede:

„(3) În sensul acestei legi, taxele de import și cele de export prevăzute la articolul 4 punctele 10 și 11 din Codul vamal constituie impozite.

(4) Prestații fiscale accesorii sunt [...] dobânzile (articolele 233-237), [...] precum și dobânzile în sensul Codului vamal [...]

12. Articolul 37 alineatele 1 și 2 prevede:

„(1) Drepturi rezultate din obligații fiscale sunt [...] dreptul la rambursare prevăzut la alineatul 2 [...].

(2) În cazul în care un impozit [...] a fost achitat sau restituit fără temei legal, persoana în numele căreia s-a efectuat plata are dreptul ca beneficiarul prestației să îi restituie valoarea achitată sau restituită [...]

13. Articolul 233 prevede:

„În cazul drepturilor rezultate din obligații fiscale (articolul 37), se aplică dobânzi numai dacă legea prevede astfel [...]

14. Conform articolului 236 alineatul (1):

„(1) În situația în care printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau pe baza unei asemenea hotărâri se reduce un impozit sau se acordă o facilitate fiscală, sub rezerva alineatului (3), se vor calcula dobânzi pentru valoarea care trebuie restituită sau achitată, de la data la care hotărârea a devenit definitivă și până la data plății [...]

II – Situația de fapt din litigiul principal și întrebarea preliminară

15. În perioada 2006-2012, Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (denumită în continuare „Wortmann”) a pus în liberă circulație, în nume propriu, bunurile filialelor sale, care erau amplasate într-un antrepozit vamal. Era vorba despre articole de încălțăminte cu fețe din piele, originare din Republica Populară Chineză și din Vietnam, achiziționate de la furnizorul Brosmann Footwear (HK) Ltd. (denumită în continuare „Brosmann”) și produse de Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd. (denumită în continuare „Seasonable”).

16. Hauptzollamt Bielefeld (Biroul Vamal din Bielefeld, Germania) a stabilit o taxă antidumping în sarcina Wortmann, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1472/2006. Începând cu 22 iulie 2010, în temeiul a două cauze pendinte în fața Curții (recursurile C-247/10 P⁵ și C-249/10 P⁶), această societate a prezentat mai multe cereri de rambursare a taxelor antidumping plătite începând cu anul 2006.

17. Prin Hotărârea Brosmann⁷, Curtea a anulat Regulamentul nr. 1472/2006 „în măsura în care privește Brosmann Footwear (HK), Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, [...]”.

18. Având în vedere hotărârea respectivă, Biroul Vamal din Bielefeld a rambursat către Wortmann, prin decizia din 17 aprilie 2013, taxele antidumping aferente anilor 2007(61895,49 euro) și 2008 (92870,62 euro).

19. La 29 noiembrie 2013, Wortmann a solicitat dobânzile aferente fiecărei sume rambursate, calculate de la momentul la care s-au plătit taxele antidumping. Autoritatea vamală a respins această cerere, considerând că nu erau îndeplinite circumstanțele prevăzute la articolul 241 din Codul vamal: nu a avut loc întârzierea de trei luni în ceea ce privește punerea în aplicare a rambursării dispuse, iar legislația germană prevede dreptul la rambursarea dobânzilor de la data formulării cererii de chemare în judecată.

20. Finanzgericht Düsseldorf (Tribunalul Fiscal din Düsseldorf), instanța la care a fost atacată decizia de respingere a acordării dobânzilor, consideră că, în principiu, nu se impune plata acestora, în conformitate cu articolul 241 din Codul vamal, întrucât cererea reclamantului putea fi întemeiată numai pe dispozițiile de drept național, care prevăd dreptul de a solicita dobânzile rezultate dintr-o obligație fiscală numai de la momentul la care sunt cerute pe cale judiciară (articolele 233 și 236 din AO).

21. Totuși, Finanzgericht Düsseldorf (Tribunalul Fiscal din Düsseldorf) are îndoieli cu privire la aspectul dacă această decizie de respingere este compatibilă cu principiile generale ale dreptului Uniunii reflectate în jurisprudența Curții, conform căreia dreptul la rambursare nu se limitează la taxele percepute în mod nejustificat, ci vizează și sumele plătite statului sau reținute de acesta în legătură directă cu taxele respective. Aceasta se referă, concret, la pierderile rezultate din imposibilitatea de a dispune de sume de bani, ca urmare a obligației de plată a taxei în mod anticipat⁸. Prin urmare, conform dreptului Uniunii, statele membre trebuie să ramburseze taxele percepute cu încălcarea acestui drept, precum și dobânzile.

22. În acest context, instanța de trimitere adresează Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 241 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar trebuie interpretat în sensul că, ținând seama de principiul efectivității prevăzut de dreptul Uniunii, dreptul național la care se referă această dispoziție trebuie să prevadă plata unei dobânzi pentru taxele la import restituite aferente perioadei dintre data plății taxelor și rambursarea acestora, chiar și în cazurile în care dreptul la rambursare nu a făcut obiectul unei cereri adresate unei instanțe naționale?”

5 — Hotărârea din 15 noiembrie 2012, Zhejiang Aokang Shoes/Consiliul (C-247/10P, EU:C:2012:710).

6 — Hotărârea din 2 februarie 2012, Brosmann Footwear (HK) și alții/Consiliul (C-249/10P, EU:C:2012:53) (denumită în continuare „Hotărârea Brosmann”).

7 — Hotărârea Brosmann Footwear (HK) și alții/Consiliul (C-249/10P, EU:C:2012:53).

8 — Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250), punctul 20 și următoarele.

III – Procedura în fața Curții și observațiile părților.

A – Procedura

23. Decizia de trimitere preliminară a fost înregistrată la grefa Curții la 14 iulie 2015.

24. Au formulat observații scrise, în termenul prevăzut la articolul 23 al doilea paragraf din Statutul Curții, Wortmann, Biroul Vamal din Bielefeld, guvernul german, guvernul italian și Comisia Europeană.

25. În conformitate cu articolul 24 al doilea paragraf din Statutul Curții, aceasta a hotărât să adreseze Consiliului o întrebare la care să răspundă în scris, invitându-l să își exprime poziția cu privire la validitatea articolului 241 din Codul vamal în raport cu jurisprudența Curții potrivit căreia principiul obligației statelor membre de a rambursa cuantumul taxelor plătite cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și dobânzile aferente rezultă din acest drept⁹. Consiliul a răspuns la 2 mai 2016.

26. La 13 mai 2016, Comisia a prezentat documentele aferente procedurii de elaborare a Regulamentului (CEE) nr. 1854/89¹⁰, pentru a fi comunicate părților și dezbătute în cadrul ședinței, astfel cum s-a și întâmplat.

27. După fixarea ședinței, părților li s-a pus în vedere, în conformitate cu articolul 61 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, să își concentreze observațiile pe posibilitatea de a concilia articolul 241 din Codul vamal cu jurisprudența Curții citată în întrebarea adresată Consiliului, precum și, după caz, pe validitatea acestei dispoziții.

28. La 25 mai 2016 s-a desfășurat ședința, la care au participat Wortmann, Biroul Vamal din Bielefeld, guvernul german, Comisia Europeană și Consiliul.

B – Sinteza observațiilor părților

29. Wortmann consideră că obligația de plată a dobânzilor drept corolar al anulării Regulamentului nr. 1472/2006 prin Hotărârea Brosmann nu rezultă din aplicarea Codului vamal, ci direct din dreptul primar al Uniunii și în special, pe de o parte, dintr-un principiu general dezvoltat și consacrat de către Curte și, pe de altă parte, din hotărârea menționată, coroborată cu articolul 266 TFUE, din care rezultă un drept la eliminarea tuturor consecințelor care decurg din punerea în aplicare a unui act declarat nelegal de către Curte, cu efecte *ex tunc*.

30. Wortmann susține că este beneficiarul direct al Hotărârii Brosmann, în calitate de importatoare de pantofi livrați de către furnizorii săi, Brosmann și Seasonable, și că principiul cooperării loiale consacrat la articolul 4 alineatul (3) TUE impune rambursarea integrală a taxelor antidumping percepute în mod nejustificat, care au făcut obiectul hotărârii respective, precum și a dobânzilor aferente acestora, având în vedere că este vorba despre resurse proprii ale Uniunii Europene colectate prin intermediul autorităților vamale ale statelor membre.

31. În definitiv, sugerează Wortmann, Curtea ar trebui să răspundă la întrebarea instanței *a quo* în sensul că articolul 241 din Codul vamal nu este aplicabil și că un importator care a plătit taxe antidumping, pe baza unui regulament anulat de către Curte, are dreptul la rambursarea sumelor plătite, precum și a dobânzilor aferente de la data efectuării plății până la rambursarea integrală a

9 — Scrisoarea din 6 aprilie 2016.

10 — Regulamentul Consiliului din 14 iunie 1989 privind înscrierea în evidențele contabile și condițiile de plată a taxelor la import sau la export care rezultă din datorii vamale (JO 1989, L 186, p. 1).

acestora. În cazul în care Curtea consideră că articolul 241 din Codul vamal este aplicabil, Wortmann propune ca acesta să fie interpretat în sensul că dreptul național, la care face trimitere articolul respectiv, trebuie să prevadă plata dobânzilor aferente taxelor la import rambursate, chiar și în cazul în care nu s-a introdus o acțiune în fața instanței naționale.

32. Biroul Vamal din Bielefeld, guvernul german și Comisia consideră că în litigiul principal nu se regăsește niciuna dintre cele două excepții prevăzute la articolul 241 din Codul vamal. Această dispoziție de drept al Uniunii exclude aplicarea principiului efectivității, însă conferă statelor membre competența de a stabili un regim diferit, ca excepție de la regula generală a lipsei obligației de plată a dobânzilor.

33. În special, Biroul Vamal din Bielefeld consideră că articolul 241 din Codul vamal nu poate fi interpretat în sensul că dreptul național la care face trimitere trebuie neapărat să prevadă plata dobânzilor aferente sumelor rambursate cu titlu de taxe la import percepute în mod nejustificat.

34. Guvernul german adoptă o poziție asemănătoare celei a Biroului vamal din Bielefeld, susținând, în plus, că se impune un răspuns negativ la întrebarea preliminară pentru următoarele motive:

- noul Cod vamal¹¹ elimină excepția privind posibilele reguli stabilite în legislațiile naționale, restrângând într-o măsură și mai mare posibilitatea încasării dobânzilor în cazul rambursării;
- scutirea de la plata dobânzilor, conform articolului 241 din Codul vamal, este justificată de mecanismul de calcul inițial al taxelor vamale, care permite disponibilitatea imediată a mărfurilor, în vederea integrării lor în traficul comercial.

35. Guvernul italian consideră că orice rambursare a plăților nejustificate impune formularea unei cereri prealabile, astfel încât dobânzile pot fi recunoscute numai de la data prezentării acesteia. O normă națională care conține o astfel de prevedere nu este contrară dreptului Uniunii. Jurisprudența Curții în cauzele *Littlewood Retail* și alții și *Irimie*¹² nu poate fi extrapolată la prezenta cauză, deoarece aceasta vizează anumite taxe antidumping datorate în temeiul unui regulament al Consiliului pe deplin valid și eficient la momentul efectuării plății care, ulterior, a fost anulat de către Curte. Acesta adaugă că, pentru a verifica dacă efectele Hotărârii *Brosmann* pot fi extinse în ceea ce privește Wortmann, autoritățile germane au trebuit să evalueze circumstanțele specifice ale acestei întreprinderi, întrucât cererea de rambursare a taxelor plătite dădea naștere dreptului la rambursare.

36. În sfârșit, guvernul italian subliniază că încălcarea generată de dreptul la rambursare în prezenta cauză nu ar fi imputabilă statelor membre, ci instituțiilor Uniunii. Prin urmare, acesta propune Curții ca, în cazul în care decide să aplice jurisprudența menționată în cauza *Irimie*¹³, să constate că statul membru afectat se poate îndrepta împotriva instituției europene responsabile pentru a solicita rambursarea sarcinilor accesorii pe care le-a suportat.

11 — Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1), articolul 116 alineatul (6).

12 — Hotărârea din 19 iulie 2012, *Littlewoods Retail* și alții (C-591/10, EU:C:2012:478), și Hotărârea din 18 aprilie 2013, *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250).

13 — Hotărârea din 18 aprilie 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

37. La argumentele de mai sus, Comisia adaugă că trebuie să se facă distincție între dobânzile compensatorii și dobânzile de întârziere, precum și să se ia în considerare interdicția îmbogățirii fără justă cauză. Aceasta consideră că jurisprudența privind dreptul de a solicita dobânzi¹⁴ a fost stabilită în cauze în care o normă națională a încălcat dreptul Uniunii și, în plus, reclamanții au dovedit prejudiciile suferite. Plata dobânzilor compensatorii, care s-ar impune în prezenta cauză, implică prezentarea unei dovezi concrete a prejudiciului suferit de persoana care le solicită.

38. În subsidiar, Comisia susține că Wortmann nu poate invoca articolul 266 TFUE în susținerea pretențiilor sale, deoarece: a) nu a fost parte în procedura în fața instanțelor Uniunii care s-a finalizat prin Hotărârea Brosmann și b) dobânzile de întârziere datorate în temeiul articolului 266 TFUE s-ar aplica numai de la data pronunțării hotărârii respective. În ceea ce privește dobânzile compensatorii, acestea ar putea fi solicitate doar prin intermediul unei acțiuni în răspundere extracontractuală împotriva Consiliului și a Comisiei.

39. În ceea ce privește posibila încălcare a normelor de rang superior de articolul 241 din Codul vamal¹⁵, Comisia subliniază că instanța națională nu are îndoieli legate de validitatea acestuia din urmă. De asemenea, Comisia consideră că legiuitorul Uniunii beneficiază de o marjă de apreciere pe care nu a depășit-o, deoarece lipsa recunoașterii dreptului de a percepe dobânzi pentru sumele plătite în plus presupune un echilibru just: importatorul profită de disponibilitatea imediată a mărfurilor, acceptând, în contrapartidă, să nu perceapă dobânzi pentru eventualele sume plătite în plus.

40. În opinia Comisiei, în cazul în care Curtea decide că trebuie să se plătească dobânzi pentru sumele care trebuie rambursate, ar trebui să se aibă în vedere: a) faptul că dreptul la plata dobânzilor compensatorii impune dovedirea unei daune sau a unui prejudiciu real, care nu există în prezenta cauză, deoarece importatorul repercutează în mod sistematic valoarea taxei antidumping asupra cumpărătorului; b) autoritatea pârâtă ar putea invoca excepția îmbogățirii fără justă cauză a importatorului¹⁶ și c) în lipsa unor norme ale Uniunii, legislația națională trebuie să soluționeze toate problemele suplimentare privind rambursarea plăților nejustificate, inclusiv plata dobânzilor, rata acestora și perioadele de calcul.

41. În definitiv, potrivit Comisiei, articolul 241 din Codul vamal exclude plata dobânzilor compensatorii pentru perceperea nejustificată a taxelor antidumping, cu excepția cazului în care legislația națională recunoaște acest drept. Legislația națională respectivă nu trebuie să prevadă neapărat obligația de plată a dobânzilor aferente taxelor la import rambursate pentru perioada cuprinsă între data plății taxelor respective și data rambursării acestora în cazul în care nu a fost formulată în prealabil o cerere de chemare în judecată.

42. Consiliul susține validitatea articolului 241 din Codul vamal bazându-se pe geneza sa istorică. Acesta invocă faptul că jurisprudența Curții citată în ordonanța de trimitere nu este aplicabilă în prezenta cauză, deoarece vizează situații care nu sunt reglementate de dreptul Uniunii. Dimpotrivă, în prezenta procedură există o prevedere expresă privind perceperea dobânzilor, articolul 241 din Codul vamal, care reflectă echilibrul pe care legiuitorul Uniunii a dorit să îl păstreze între autoritățile vamale și importatori. În subsidiar, Consiliul propune ca articolului 241 să i se dea o interpretare conformă cu dreptul primar, astfel încât să rezulte că dispozițiile naționale ar trebui să prevadă o astfel de plată a dobânzilor.

14 — Hotărârea din 8 martie 2001, Metallgesellschaft și alții (C-397/98 și C-410/98, EU:C:2001:134), punctele 83 și 87-95, Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774), punctele 197-220, Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții (C-591/10, EU:C:2012:478), punctele 22-34, și Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250), punctele 16-29.

15 — În ședință, Comisia a prezentat argumente în favoarea validității articolului 241 din Codul vamal, făcând referire la elaborarea sa și la condițiile în care, în opinia sa, ia naștere obligația de plată a dobânzilor, printre care necesitatea de a dovedi suferirea unui prejudiciu. Comisia a admis că, în ultimă instanță, acest articol ar putea fi interpretat în conformitate cu dreptul Uniunii.

16 — Hotărârea din 9 noiembrie 1983, San Giorgio (199/82, EU:C:1983:318), punctul 13.

IV – Analiză

43. În primul rând, trebuie să se elimine orice îndoială cu privire la relația dintre Codul vamal și prezentul litigiu. Pe de o parte, Regulamentul nr. 1472/2006, atunci când a stabilit taxele antidumping pentru importurile de încălțăminte, a făcut referire în mod expres la acest cod¹⁷. Pe de altă parte, mecanismul de calcul al taxelor antidumping se bazează, în principal, pe structura calculării taxelor din tariful vamal¹⁸, astfel încât acestea, deși diferă de taxele vamale, în realitate nu pot fi separate de Codul vamal¹⁹.

44. În plus, considerăm că această chestiune este soluționată în mod implicit în jurisprudența Curții²⁰, potrivit căreia Codul vamal oferă orientări pentru rambursarea taxelor antidumping.

45. Există trei opțiuni pe care Curtea le are la dispoziție în ceea ce privește aplicarea articolului 241 din Codul vamal în prezenta cauză. Prima este în favoarea interpretării sale „liniare”, din care rezultă că ar prevala regula generală (cu alte cuvinte, plata dobânzii ar fi exclusă), deoarece nu este aplicabilă niciuna dintre cele două excepții prevăzute în cuprinsul acestuia. A doua presupune să se constate că, tocmai ca urmare a caracterului său prohibitiv privind plata dobânzilor accesorii sumei principale rambursate, regula prevăzută în această dispoziție este contrară unui principiu fundamental al dreptului Uniunii și, prin urmare, nevalidă. A treia propune o lectură nuanțată a articolului 241 din Codul vamal, care să excludă din domeniul său de aplicare situațiile de fapt, precum cea din prezenta cauză, în care rambursarea taxelor antidumping rezultă din constatarea prealabilă a nulității actului normativ care le-a instituit.

46. Din motivele pe care le vom prezenta în continuare, considerăm că a treia opțiune este cea mai adecvată în circumstanțele din prezenta cauză. Articolul 241 din Codul vamal reglementează situațiile „obișnuite” în care se anulează decizia de impunere privind taxele (inclusiv taxele antidumping) ca urmare a unor vicii în ceea ce privește concretizarea elementelor singulare ale datoriei vamale²¹. Cu toate acestea, considerăm că acesta nu are în vedere ipoteza în care rambursarea sumelor plătite în mod nejustificat de importatori rezultă din constatarea nulității regulamentului care a instituit obligația de a efectua plățile respective.

47. Pentru a evidenția motivele care stau la baza regulii generale (care se opune plății dobânzilor în cazul rambursării taxelor vamale), considerăm că este oportun să analizăm geneza normei, conform documentelor furnizate de Comisie și supuse dezbaterii în cadrul ședinței.

48. Se poate stabili, în temeiul acestor documente, faptul că la baza articolului 241 din Codul vamal se află articolul 17a din Regulamentul (CEE) nr. 1430/79²², care a fost introdus prin articolul 25 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1854/89. Al șaselea considerent al acestui din urmă regulament, potrivit proiectului întocmit de grupul de lucru pentru problemele economice ale Consiliului în sesiunile din 11 și din 12 martie 1986, conținea două teze care au fost eliminate ca urmare a unui

17 — A se vedea articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1472/2006, reprodus la punctul 9.

18 — În cazul concret al celor menționate de Regulamentul nr. 1472/2006, au fost stabilite ca procent din tarif. Astfel, etapa preliminară a calculului acestora consta în aplicarea la valoarea în vamă a nivelului corespunzător pentru determinarea cotei. În continuare, la această cotă a tarifului se aplică procentul aferent taxei antidumping [articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1472/2006].

19 — Expresia formală a taxei antidumping se bazează pe nomenclatura codificării vamale unificate, prin adăugarea a patru caractere alfanumerice la codurile din Nomenclatura combinată (cod TARIC suplimentar). Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful vamal comun (JO 1987, L 256, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 3) se referă la așa-numitele „subpoziții TARIC” și face trimitere la anexa II, care, la punctul 4, menționează taxele antidumping.

20 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2007, Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547), Hotărârea din 14 iunie 2012, CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347), și Hotărârea din 4 februarie 2016, C & J Clark International (C-659/13 și C-34/14, EU:C:2016:74). În aceste cauze, Curtea a considerat că taxele antidumping plătite în temeiul regulamentului declarat nevalid nu sunt datorate în mod legal, în sensul articolului 236 alineatul (1) din Codul vamal, și că ar trebui să se interpreteze articolul 236 alineatul (2) din codul respectiv, acesta fiind relevant pentru a stabili dacă se impunea sau nu se impunea rambursarea.

21 — În cadrul ședinței, Comisia le califică drept „vicii tehnice”.

22 — Regulamentul Consiliului din 2 iulie 1979 privind rambursarea sau remiterea taxelor la import sau la export (JO 1979, L 175, p. 1).

corrigendum al Consiliului din 28 noiembrie 1988, prin care a fost adoptată forma finală²³. Totuși, în pofida eliminării acestor teze, rezultă că scopul regulii era de a stabili o anumită simetrie între situația operatorilor și cea a autorității vamale în ceea ce privește perceperea dobânzilor, atunci când calculul inițial al taxelor trebuia modificat ulterior, într-un sens sau altul, ca urmare a erorilor pe care le-ar putea conține, având în vedere celeritatea sistemului de vămuire.

49. Formularea acestui considerent, care pune în lumină adevărata semnificație a dispoziției, plasează părțile implicate într-o poziție rezonabilă de echilibru. Derularea procedurii de stabilire inițială a datoriei vamale are o fundație atât de fragilă, încât justifică faptul că, în cazul în care trebuie corectată *a posteriori*, atât în plus, cât și în minus, nici administrația, nici contribuabilul nu sunt obligați, ca regulă generală, să plătească dobânzi pentru (scurta) perioadă tranzitorie.

50. Comisia însăși admite că, în anumite cazuri, autoritatea vamală nu inspectează mărfurile înainte de eliberarea lor, efectuând controlul legalității importurilor numai ulterior. În cazul în care în acest moment ulterior este necesară o nouă decizie de impunere, aceasta poate fi atât în sensul că importatorul trebuie să plătească ceea ce nu a plătit până la acel moment (calcul inițial în minus), cât și că administrația trebuie să ramburseze sumele colectate în plus; în ambele cazuri, nu se percep dobânzi.

51. Acest principiu echilibrat, care are în vedere practica obișnuită a vămuirii mărfurilor în termene reduse, este transpus în Codul vamal sub forma regulii generale prevăzute la articolul 241, precum și în alte dispoziții. Concret, articolul 232 alineatul (1) litera (b) prevede plata dobânzilor de întârziere de către debitor atunci când acesta nu a plătit taxele în termenul prevăzut [menționat la articolul 222 alineatul (1) din Codul vamal]²⁴, ceea ce reprezintă situația diametral opusă scutirii generale de la plata dobânzilor de către autoritatea vamală în temeiul articolului 241 din Codul vamal²⁵.

52. În acest context, scutirea de la plata dobânzilor este reciprocă (administrația și operatorii economici) și este justificată de circumstanțele *obișnuite* ale aplicării elementelor necesare pentru calcularea datoriei vamale, în ipoteza implicită în care nu se contestă cadrul normativ care le reglementează, ci numai cuantificarea – sau anumite circumstanțe singulare – acestora sau a deciziei de impunere²⁶.

53. O regulă concepută pentru aceste situații nu se poate aplica, pur și simplu, în altele care nu au prea mare legătură cu celeritatea vămuirii și nici cu parametrii unici ai fiecărui calcul, ci, mai degrabă, cu lipsa de validitate a regulamentului care instituie taxele antidumping. În opinia noastră, în acest din urmă caz, dreptul la rambursarea atât a sumei plătite în mod nejustificat, cât și a dobânzilor aferente rezultă direct din constatarea nulității regulamentului care a instituit taxele antidumping. Acestea din urmă sunt lipsite de fundamentul lor juridic, astfel încât obligațiile pe care le-au impus rămân fără „cauză” legitimă, iar sumele plătite cu acest titlu trebuie rambursate persoanelor care le-au achitat.

23 — În cuprinsul considerentului respectiv, din care subliniem cu caractere italice tezele eliminate, se arată că: „[...] având în vedere dezvoltarea constantă a traficului comercial și necesitatea de a elibera cât mai curând posibil mărfurile, metodele de control ale serviciului vamal au fost adaptate astfel încât prin intermediul acestuia se verifică mărfurile înainte de a le acorda liberul de vamă numai într-un număr foarte limitat de cazuri; verificarea legalității importurilor și a exporturilor este astfel întârziată și, de cele mai multe ori, constă într-un control contabil, care poate avea ca rezultat colectarea ulterioară a valorii suplimentare a taxelor; *persoana obligată la plata acestor sume nu trebuie să suporte eventualele consecințe ale acestor metode de control ale serviciului vamal și acest control a posteriori nu trebuie să conducă la plata de dobânzi în favoarea autorității vamale*; respectivul control *a posteriori* poate avea ca rezultat, de asemenea, rambursarea taxelor percepute în plus; valoarea taxelor percepute în plus a fost calculată pe baza elementelor de impozitare declarate de însăși persoana în cauză și că aceasta a putut să dispună de bunuri mult mai repede decât în cazul în care ar fi fost verificate înainte de acordarea liberului de vamă; *prin urmare, rambursarea respectivă nu trebuie să conducă nici la plata dobânzilor de către autoritatea vamală*”.

24 — În Hotărârea din 31 martie 2011, *Aurubis Bulgaria (C-546/09, EU:C:2011:199)*, Curtea a statuat că „articolul 232 alineatul (1) litera (b) din [...] Codul vamal comunitar trebuie interpretat în sensul că dobânzile pentru întârziere aferente cuantumului taxelor vamale de recuperare nu pot fi percepute, în temeiul acestei dispoziții, decât pentru perioada ulterioară expirării termenului de plată a cuantumului respectiv”.

25 — Același echilibru a fost preluat și în noul Cod vamal [Regulamentul nr. 952/2013, articolul 114 (care reglementează dobânzile aferente datoriei vamale) și articolul 116 alineatul (6) (care reglementează dobânzile în cazul rambursării sau al remiterii taxelor la import sau la export)].

26 — În cadrul ședinței, Comisia a dat ca exemplu erorile privind clasificarea vamală a mărfurilor, sumele care fac obiectul vămuirii și tipurile de taxe vamale stabilite.

54. Înainte de a continua, se impune să facem referire la jurisprudența Curții în materia rambursării sumelor pe care autoritățile naționale (inclusiv cele vamale) le-au perceput în mod nejustificat, cu încălcarea dreptului Uniunii. La finalul acestei analize, vom propune să se ofere un răspuns util instanței de trimitere, în vederea pronunțării deciziei sale definitive.²⁷.

55. În Hotărârile *Metallgesellschaft și alții* și, respectiv, *Test Claimant in the FII Group Litigation*²⁸, s-a analizat rambursarea impozitelor nedatorate, aplicarea principiului autonomiei procedurale și rambursarea dobânzilor, ca acțiune accesorie²⁹. Concret, în cea de a doua hotărâre se arată că, atunci „când un stat membru a încasat impozite cu încălcarea normelor de drept comunitar, justițiabilii au dreptul la restituirea nu numai a impozitului perceput fără temei, ci și a sumelor plătite acestui stat sau reținute de acesta în legătură directă cu impozitul respectiv. [...] Aceasta cuprinde de asemenea și pierderile reprezentate de indisponibilizarea sumelor de bani ca urmare a exigibilității premature a impozitului”³⁰. Prin urmare, compensația pentru indisponibilizarea monetară se configurează ca obligație accesorie celei de rambursare a datoriei principale.

56. Hotărârea *Littlewoods Retail și alții*³¹, pronunțată într-un caz de rambursare către persoana impozabilă a unei taxe (TVA) percepute în plus, cu încălcarea dreptului Uniunii, reiterează jurisprudența anterioară privind dreptul de a obține rambursarea atât a taxei primite în mod nejustificat, cât și a pierderilor rezultate din indisponibilizarea monetară. Aceasta adaugă că „rezultă din jurisprudența citată anterior că principiul obligării statelor membre să restituie cu dobândă impozitele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii decurge din acest din urmă drept”³².

57. Prin Hotărârea *Zuckerfabrik Jülich și alții*³³, pronunțată într-o procedură preliminară privind validitatea, s-a constatat nulitatea Regulamentului 1193/2009³⁴, deoarece metoda de calcul utilizată era contrară Regulamentului de bază (CE) nr. 1260/2001 al Consiliului din 19 iunie 2001 (JO 2001, L 178, p. 1) privind organizarea comună a piețelor în sectorul zahărului. Prin urmare, Curtea a concluzionat că cotizațiile la producția zahărului plătite în mod nejustificat trebuiau restituite și, reiterând jurisprudența sa anterioară, a statuat că „justițiabilii care au dreptul la rambursarea sumelor plătite în mod nejustificat [...] stabilite printr-un regulament nevalid au de asemenea dreptul la plata dobânzilor aferente acestora”³⁵.

27 — Curții îi revine sarcina de a „extrage din toate informațiile furnizate de instanța națională și în special din motivarea deciziei de trimitere, elementele de drept comunitar care necesită o interpretare - sau, după caz, o apreciere a validității -, având în vedere obiectul litigiului” [Hotărârea din 29 noiembrie 1978, *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214), punctul 26].

28 — Hotărârea din 8 martie 2001, *Metallgesellschaft și alții* (C-397/98 și C-410/98, EU:C:2001:134), și Hotărârea din 12 decembrie 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774). Ambele s-au pronunțat cu privire la posibila încălcare a libertăților de stabilire și de circulație a capitalurilor, din cauza tratamentului fiscal diferit aplicat distribuirii dividendelor între societățile-mamă și filiale, în funcție de calitatea acestora de rezidente sau nerezidente.

29 — Cauza în care a fost pronunțată Hotărârea din 8 martie 2001, *Metallgesellschaft și alții* (C-397/98 și C-410/98, EU:C:2001:134), se remarcă prin faptul că obligația de plată a dobânzilor nu este accesorie, fiind vorba despre însuși obiectul cererilor formulate de reclamant în procedurile principale.

30 — Hotărârea din 12 decembrie 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774), punctul 205.

31 — Hotărârea din 19 iulie 2012 (C-591/10, EU:C:2012:478).

32 — *Ibidem*, punctul 26.

33 — Hotărârea din 27 septembrie 2012 (C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591).

34 — Prin intermediul căruia se determinau valorile cotizațiilor la producție în sectorul zahărului pentru anii de comercializare 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 și 2005/2006 (JO 2009, L 321, p. 1).

35 — Punctul 3 din dispozitiv.

58. În sfârșit, Hotărârea Irimie³⁶, recunoscând că articolul 110 TFUE se opune unei legislații naționale care instituie o taxă pe poluare în cazul importării unei mașini dintr-un alt stat membru, urmează argumentația folosită în cele menționate anterior³⁷ și, după ce reproduce punctul 205 din Hotărârea Test Claimant in the FII Group Litigation³⁸, confirmă faptul că „principiul obligării statelor membre să restituie cu dobândă taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii decurge din acest din urmă drept”³⁹.

59. Prin urmare, Curtea a consacrat un principiu al dreptului Uniunii conform căruia restituirea plăților nedatorate, ca urmare a faptului că rezultă din norme contrare dreptului respectiv, se extinde nu numai la sumele plătite în mod nejustificat, ci și la dobânzile aferente, calculate de la momentul efectuării plății nedatorate. Hotărârile citate anterior au un element comun, și anume existența unei obligații de plată rezultate dintr-o normă națională (Hotărârea Irimie⁴⁰) sau a Uniunii (Hotărârea Zuckerfabrik Julich și alții⁴¹) care ulterior a fost declarată inaplicabilă sau nulă, deoarece a încălcat dreptul Uniunii.

60. Din această perspectivă, atât rambursarea principalului, cât și plata dobânzilor, fără a face distincție între cele două, se supun supremației dreptului Uniunii, care (în afară de anumite cazuri excepționale și sub rezerva unor limite temporale) nu permite menținerea ca atare a efectelor normelor contrare acestuia, odată ce au fost declarate nule sau inaplicabile printr-o hotărâre a Curții. În special, atunci când este vorba despre acte ale Uniunii, articolul 264 primul paragraf TFUE prevede că, în cazul în care se admite o acțiune în anulare, măsura contestată este declarată nulă și este lipsită de orice valoare sau efect. Din această premisă se poate deduce, astfel cum rezultă *a sensu contrario* din al doilea paragraf al aceluiași articol, că „actul anulat” nu poate continua, în principiu, să producă efecte.

61. În această etapă a dezbaterii intră în discuție articolul 266 TFUE, invocat de Wortmann ca temei al cererii sale, care impune instituțiilor Uniunii de la care emană actul anulat (în prezenta cauză, Regulamentul nr. 1472/2006, care face obiectul Hotărârii Brosmann) să adopte „măsurile pe care le impune executarea hotărârii”.

62. În opinia Comisiei, Wortmann nu poate invoca o hotărâre pronunțată într-o cauză în care nu a fost parte, cu atât mai puțin cu cât nulitatea Regulamentului nr. 1472/2006 a fost constatată „în măsura în care afectează” întreprinderile reclamante. Obiecția ar putea, în mod ipotetic, să fie admisibilă în cazul în care Wortmann ar dori să participe la etapa executării hotărârii în fața instituției Uniunii care a adoptat regulamentul menționat. Dimpotrivă, aceasta nu este admisibilă în ceea ce privește posibilitatea întreprinderii respective de a invoca Hotărârea Brosmann în favoarea sa în fața autorităților naționale, deoarece Wortmann are o legătură strânsă cu Regulamentul nr. 1472/2006 și cu litigiul care s-a încheiat cu constatarea nulității sale, având în vedere că era importatorul articolelor de încălțăminte exportate de Brosmann și de Seasonable și că era supusă obligației de plată a taxei antidumping pe care tot ea a trebuit să o plătească.

63. Tocmai ca urmare a calității sale de operator economic afectat în mod direct, care poate beneficia de anularea Regulamentului nr. 1472/2006, autoritatea vamală germană a acceptat să returneze către Wortmann, după pronunțarea Hotărârii Brosmann, taxele antidumping pe care le-a colectat în temeiul regulamentului respectiv. Aceasta nu a procedat în același mod în ceea ce privește dobânzile

36 — Hotărârea din 18 aprilie 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

37 — *Ibidem*, punctul 28. Hotărârea reiterează, în acest sens, că „pierdere[a] depinde în special de durata indisponibilizării sumei plătite fără temei cu încălcarea dreptului Uniunii și survine astfel, în principiu, în perioada cuprinsă între data plății fără temei a taxei în cauză și data rambursării acesteia.

38 — Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774).

39 — Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250), punctul 22.

40 — Hotărârea din 18 aprilie 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

41 — Hotărârea din 27 septembrie 2012 (C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591).

aferente plății nejustificate din cauza obstacolului pe care, potrivit autorității respective, îl implica articolul 241 din Codul vamal. Cu toate acestea, astfel cum am menționat, autoritățile vamale germane au dedus corect, deși parțial, consecințele⁴² constatării nulității Regulamentului nr. 1472/2006, efectuând rambursarea solicitată de Wortmann.

64. Articolul 266 TFUE reprezintă, în același context, un standard normativ valoros pentru orientarea acțiunilor administrațiilor naționale (și ale instanțelor statelor membre), în cazul în care sumele încasate în mod nejustificat de către acestea provin din colectarea resurselor proprii ale Uniunii. Mai multe dintre hotărârile analizate (Littlewoods Retail și alții și Zuckerfabrick Jülich, precum și alții)⁴³ făceau referire tocmai la o parte dintre aceste resurse (TVA și taxe asupra zahărului).

65. Gestionarea resurselor proprii (care includ taxele antidumping)⁴⁴ se efectuează conform unei scheme în care administrațiile statelor membre sunt responsabile de stabilirea și de colectarea acestora, procedându-se la o partajare a veniturilor cu Uniunea. Prin urmare, statul acționează ca un instrument al instituțiilor Uniunii Europene. Această împrejurare implică o legătură specială între autoritățile naționale și hotărârea de anulare a unei reglementări privind taxa antidumping și consolidează cerința ca instanța să ia în considerare jurisprudența Curții pronunțată în această materie, precum și criteriile de punere în aplicare rezultate din cuprinsul articolului 266 din TFUE.

66. Singurul act de punere în aplicare a taxelor antidumping emis de către autoritățile naționale este cel bazat pe Regulamentul nr. 1472/2006; ca urmare a anulării acestuia, care reprezintă temeiul normativ, autoritatea vamală trebuie să ia „măsurile necesare” pentru a lipsi de efecte decizia de impunere care rezultă din acesta, cu toate implicațiile sale. Acestea din urmă presupun atât rambursarea taxelor antidumping plătite în mod nejustificat, cât și plata dobânzilor aferente, din momentul la care a fost efectuată plata. Numai în acest mod se restabilește situația care ar fi trebuit să existe dacă nu s-ar fi adoptat actul de punere în aplicare a regulamentului, care ulterior a fost anulat. Și, având în vedere că această restabilire a avut loc după o perioadă îndelungată, pe parcursul căreia Wortmann nu a putut utiliza sumele plătite în mod nejustificat, plata dobânzii compensează indisponibilizarea acestei părți a patrimoniului său.

67. În definitiv, ca urmare a anulării Regulamentului nr. 1472/2006, ia naștere atât obligația de rambursare a taxelor antidumping plătite de Wortmann, cât și cea de majorare a acestora cu dobânzile aferente. Numai astfel pot fi combătute în totalitate efectele deciziei de impunere a taxei vamale, emisă de autoritățile germane, eliminându-se *ex tunc* toate consecințele sale. Aceasta a fost decizia Curții în cauza soluționată prin Hotărârea Zuckerfabrick Jülich și alții⁴⁵, cu care prezenta cauză se aseamănă în mod deosebit.

42 — În Hotărârea din 1 iunie 2006, P&O European Ferries (Vizcaya) și Diputación Foral de Vizcaya/Comisia (C-442/03 P și C-471/03 P, EU:C:2006:356), Curtea a apreciat că hotărârea prin care s-a anulat o decizie a Comisiei „a condus la dispariția [acesteia] cu efecte retroactive [...] în ceea ce privește toți justițiabilii. O astfel de hotărâre de anulare are, prin urmare, un efect *erga omnes*, care îi conferă autoritatea absolută de lucru judecat”. Cu toate că circumstanțele din cauza respectivă sunt diferite de cele din prezenta cauză, afirmația este în acord cu articolul 264 TFUE.

43 — Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții (C-591/10, EU:C:2012:478), și Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrick Jülich și alții (C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591).

44 — Bugetul general al Uniunii Europene pentru anul 2016 (JO 2016, L 48, p. 1) conține la titlul „Resurse proprii” (p. 36) capitolul 12 privind „Taxe vamale și alte taxe la care face trimitere articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2007/436/CE, Euratom”, care, împreună cu taxele din Tariful vamal comun, include „alte taxe stabilite sau care urmează să fie stabilite de instituțiile Uniunii Europene în ceea ce privește comerțul cu țările terțe”.

45 — Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrick Jülich și alții (C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591).

68. În plus, conform Hotărârii Zuckerfabrik Jülich și alții⁴⁶, acest „drept al justițiabililor” se disociază de eventuala lipsă a posibilității statelor membre (obligate să ramburseze principalul și dobânzile) de a solicita, pe cale de regres, restituirea acestora de către instituțiile Uniunii care au adoptat regulamentul anulat⁴⁷. În conformitate cu aceeași orientare, nu există niciun motiv pentru care persoana impozabilă, al cărei patrimoniu este deja suficient de prejudiciat ca urmare a stabilirii unei taxe antidumping declarate nule în ultimă instanță, ar trebui să își dubleze acțiunile, solicitând, pe de o parte, administrației naționale rambursarea directă a principalului și, pe de altă parte, după cum pare să sugereze Comisia, invocând articolul 340 TFUE pentru a solicita instituțiilor Uniunii Europene dobânzile aferente, cu titlu de răspundere extracontractuală.

69. În opinia noastră, nu există nici argumente convingătoare pentru a susține că *dies a quo* de la care se calculează dobânzile trebuie să fie data la care s-a pronunțat Hotărârea Brosmann sau, în ultimă instanță, data la care acestea au fost solicitate pe cale judiciară. În ceea ce privește această din urmă teză, în Hotărârea Irimie⁴⁸, Curtea a statuat că dreptul Uniunii „se opune unui regim național, precum cel în discuție în litigiul principal, care limitează dobânzile acordate cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a acestei taxe”.

70. Această soluție are la bază faptul că, în cazul acceptării regulii opuse, persoana impozabilă ar fi privată de compensația corespunzătoare pentru pierderea ocazionată de plata taxei contrare dreptului Uniunii, pierdere care „depinde de durata indisponibilizării sumei plătite fără temei cu încălcarea dreptului Uniunii [...] în perioada cuprinsă între data plății fără temei a taxei în cauză și data restituirii acesteia”⁴⁹. În opinia noastră, aceste considerații pot fi extinse, *mutatis mutandis*, la dobânzile datorate în cazul rambursării taxelor vamale percepute în conformitate cu Regulamentul privind taxa antidumping a cărui neconformitate cu dreptul Uniunii a fost constatată de Curte. În astfel de cazuri, obligația de plată ia naștere direct din însuși dreptul Uniunii, și anume, *ipso iure*, fără ca rambursarea taxei să fie legată de solicitarea specifică de plată a dobânzilor accesorii datoriei principale.

71. Din motive similare, nu considerăm nici că *dies a quo* de la care se calculează dobânzi trebuie să coincidă, în acest caz, cu data la care a fost pronunțată Hotărârea Brosmann (2 februarie 2012). Desigur, în circumstanțele speciale din cauza Comisia/IPK International⁵⁰, Curtea a statuat că se impunea plata dobânzilor de întârziere ca „măsură privind executarea hotărârii în anulare, în sensul articolului 266 primul paragraf TFUE”⁵¹ și că „acordarea dobânzilor compensatorii nu ține de [această

46 — La punctul 3 *in fine* din dispozitivul hotărârii respective se arată că „o instanță națională nu poate, în cadrul puterii sale de apreciere, să refuze plata dobânzilor aferente sumelor colectate de un stat membru în temeiul unui regulament nevalid pentru motivul că acest stat membru nu poate solicita dobânzile corespunzătoare aferente resurselor proprii ale Uniunii Europene”.

47 — Problema ridicată în observațiile sale de către guvernul italian, privind posibilitatea autorităților germane de a se îndrepta, după caz, împotriva instituțiilor europene pentru a recupera suma pe care acestea trebuie să o ramburseze persoanelor care au plătit taxele antidumping prevăzute de regulamentul invalidat este străină de trimiterea preliminară.

48 — Hotărârea din 18 aprilie 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

49 — *Ibidem*, punctul 28.

50 — Hotărârea Comisia/IPK International din 12 februarie 2015 (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Litigiul avea la bază o decizie a Comisiei de a lipsi de efecte anumite contribuții acordate IPK, în temeiul căreia această societate nu a mai primit anumite fonduri și a fost nevoită să ramburseze sumele încasate și dobânzile aferente. Ca urmare a anulării deciziei, Comisia a plătit sumele datorate și pe cele restituite de IPK, majorate cu „dobânzi compensatorii” aferente perioadei anterioare datei la care a fost pronunțată hotărârea în anulare.

51 — *Ibidem*, punctul 30.

măsură], ci de aplicarea celui de al doilea paragraf al acestui articol, care se referă la articolul 340 TFUE”⁵², în măsura în care „plata dobânzilor de întârziere [...] urmărește să compenseze forfetar privarea de beneficiile unei creanțe și să încurajeze debitorul să execute, în cel mai scurt timp, hotărârea de anulare”⁵³.

72. În opinia noastră, Hotărârea Comisia/IPK International (din 12 februarie 2015, C-336/13 P, EU:C:2015:83) trebuie interpretată în funcție de caracteristicile proprii ale litigiului respectiv, fără să reiasă o schimbare a jurisprudenței Curții, citată la punctele anterioare⁵⁴. Prin urmare, se menține principiul conform căruia sumele plătite în mod nejustificat autorităților naționale (în acest caz, vamale) care au la origine norme nevalide sau inaplicabile, conform dreptului Uniunii, dau naștere dreptului persoanei care le-a plătit de a obține rambursarea totală a sumelor achitate în mod nejustificat, precum și a dobânzilor aferente de la data efectuării plății.

73. În ceea ce privește celelalte obiecții ridicate împotriva obligației de rambursare, aplicabilă și dobânzilor datorate pentru indisponibilizarea sumelor colectate, este suficient să menționăm că nu s-a dovedit existența unei ipotetice îmbogățiri fără justă cauză a persoanelor care au plătit taxele antidumping (Wortmann), întrucât acestea au repercutat asupra terților sumele percepute. Mai mult, în ceea ce privește datoria principală, această împrejurare nici măcar nu a fost invocată de autoritatea vamală germană, care a restituit către Wortmann, fără rezerve, suma plătită. Această obiecție ar putea fi ridicată cu atât mai puțin pentru a refuza plata unor dobânzi a căror rambursare se impune, în definitiv, ca urmare a imposibilității plătitorului de a dispune de sumele achitate, atâta vreme cât au fost reținute – în termeni obiectivi – în mod nejustificat de către autoritate.

V – Concluzie

74. În temeiul considerațiilor prezentate, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Finanzgericht Düsseldorf (Tribunalul Fiscal din Düsseldorf, Germania) după cum urmează:

„Obligația autorităților vamale de a rambursa sumele plătite în mod nejustificat de către un importator, cu titlu de taxe antidumping impuse de un regulament a cărui nulitate a fost constatată de Curte, se extinde la plata dobânzilor aferente acestor sume, care sunt datorate de la momentul la care acestea au fost plătite.”

52 — *Ibidem*, punctul 37.

53 — Hotărârea din 12 februarie 2015, Comisia/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83), punctul 30. La punctele 37 și 38, Curtea prezintă motivele pentru care consideră că dobânzile datorate în acel caz sunt moratorii, iar nu compensatorii, și adaugă: „Această categorie de dobânzi [compensatorii] urmărește, astfel, să compenseze scurgerea timpului până la evaluarea judiciară a cuantumului prejudiciului, independent de orice întârziere imputabilă debitorului”. Această motivare este mai clară dacă este completată cu punctul 92 din Concluziile prezentate de avocatul general Bot [Hotărârea Comisia/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2014:2170)]: „Ca urmare a efectului *ex tunc* al anulării, Comisia era, așadar, obligată la plata unei datorii principale certe, determinate și exigibile, constituită din sumele care trebuiau plătite sau restituite IPK. Creanța IPK producea, prin urmare, dobânzi moratorii care curgeau, pentru suma de plată, de la data reclamației efectuate de IPK și, pentru suma de restituit, de la data plății acesteia de către IPK Comisiei”.

54 — A se vedea punctul 46 și următoarele.